

5 Coevorden

Veste Ontdekkingstocht



► Het verleden van Coevorden als vesting is nog te zien aan het typerende stratenpatroon dat vanuit het centrum (de Markt) radiaal uitloopt. Ook het stervormig beloop van de singelgrachten is ten zuidoosten van het centrum nog zichtbaar: onder meer aan de Melkkade en in het Van Heutszpark zijn delen van de voormalige buitengracht opgenomen. Verder herinneren nog enkele gebouwen, waaronder het Kasteel en het Arsenal aan de vroegere vesting.

Vestingstad

Eeuwenlang maakten de uitgestrekte veenmoerassen in het Drentse land het reizen van en naar de Friese gewesten erg lastig. Eén van de weinig begaanbare wegen liep via Coevorden, dat gelegen was op een smalle zandrug in het moeras. Geen wonder dat om het bezit van de strategisch gelegen stad vaak verwoed gestreden is. De bisschop van Utrecht, Karel van Gelre, Karel V, prins Maurits en Napoleon hebben zich allemaal met Coevorden bemoeid. In 1592 kwam de stad in handen van de Staatse troepen en in die tijd werd Coevorden ingrijpend veranderd in een vesting en garnizoensstad. In de 17e eeuw werden de vestingwerken onder leiding van Menno van Coehoorn verbeterd en aangepast aan de nieuwe ontwikkelingen van oorlogvoering. In 1870 werd een begin gemaakt met het slechten van de verdedigingswerken. Een deel van de stervormige grachten is nog wel aanwezig.

Kasteel

Het Kasteel is een overblijfsel van de oude vesting. Het stamt oorspronkelijk uit 1100. In zijn oudste vorm was het kasteel een kunstmatige heuvel met een houten toren. De toren diende als

vluchtplaats bij dreigend gevaar. In de loop van de eeuwen is het kasteel talloze keren her- en verbouwd. Bij de verbouwingen in de eerste helft van de 16e eeuw kreeg het kasteel ruwweg de vorm

die het nu nog heeft. Het geheel omvatte toentertijd een hoofdgebouw met toren en een aantal bijgebouwen, waaronder een turfschuur, hooihuis, brouwhuis en bakkerij. Een versterkte wal

voorzien van palissaden lag als een ring rond het kasteel.



Het Kasteel wordt tegenwoordig voor trouwplechtigheden gebruikt (foto George Burggraaff)

Tuinarchitect Springer heeft ze opgenomen in het fraaie stadspark het Van Heutszpark. Over de restanten van de stadswal loopt nu een wandelpad.

Naoorlogse ontwikkelingen

Vanaf het midden van de 19e eeuw, toen de rol als vesting was uitgespeeld, kon de stad zich gaan uitbreiden. Vooral na de Tweede Wereldoorlog kwamen grootschalige uitbreidingen van bebouwing en industrie tot stand. Sinds 1945 is de omvang van de stad meer dan verdubbeld. Met de sloop van oude woningen en boerderijen in de binnenstad verdween een deel van de historie van Coevorden. De karakteristieke vestingstructuur bleef echter behouden en tegenwoordig worden pogingen gedaan die structuur te accentueren.

Routebeschrijving

Op de Markt staat het **Ganzenhoedstersbeeld (1)**. Ganzengeesje, zoals het beeld

wordt genoemd, is een hommage aan de traditionele ganzenmarkt die elk jaar op de tweede maandag van november wordt gehouden. Ganzenhoedsters in oud-Drents kostuum drijven ganzen door de winkelstraten naar het marktplein.

Langs de Melkkade herinnert het stervormig beloop van de **gracht (2)** aan de vroegere vesting Coevorden. Aan de Haven 4-5 staat het voormalig **arsenaal (3)**. De twee pakhuisen, die oorspronkelijk gebruikt werden voor de opslag van munitie en wapens, dateren van 1643. Nu biedt het pand onderdak aan onder meer het Museum Drenthe's Veste dat een beeld geeft van de geschiedenis van Coevorden vanaf de prehistorie.

Het meest opvallende aan het **Kasteel (4)** is de rode kleur. Deze is origineel. Tegenwoordig is het Kasteel eigendom van de gemeente. De vroegere ridderzaal wordt als trouw- en raadzaal gebruikt (te bezichtigen).

Het **Van Heutszpark (5)** is een villapark annex stadsparkje. Bij de aanleg in het begin van de 20e eeuw werd gebruikgemaakt van restanten van de 17e-eeuwse verdedigingswerken die Menno van Coehoorn had aangelegd. Het park

is vernoemd naar J.B. van Heutsz, Nederlands militair en koloniaal bewindsman, in 1851 geboren te Coevorden. Hij diende sinds 1873 bij het Nederlands-Indisch leger en maakte een einde aan de oorlog in Atjeh. In de Dr. Piccardtlaan staat de **watertoren (6)**, die gebouwd werd in 1914. De toren heeft een hoogte van 32,5 meter en is voorzien van een ijzeren reservoir met een inhoud van 150 kubieke meter. Op de hoek van de Gasthuisstraat en de Kerkstraat staat de **voormalige synagoge (7)**, gebouwd in 1840 en uitgebreid in 1879 met een huis voor de voorganger of leraar. De synagoge was tot 1942 in gebruik. Aan de muur naast de hoofdingang bevindt zich een sculptuur ter nagedachtenis aan de joodse bevolking van Coevorden. Even verderop aan de Kerkstraat staat de **hervormde kerk (8)**, die dateert uit de jaren 1641-1645. De kerk heeft als grondvorm het zogenaamde Griekse kruis. De vier kruisarmen zijn even lang, met aanbouwen tussen de armen, waardoor een achthoek ontstaat. Bij de bouw werden gedeelten gebruikt van vroegere kerken, getuige het jaartal 1512 op de achterpoort.

Afstand:
4 km - ruim 1 uur

Markering:
zeskante ANWB-bordjes

Startpunt:
Markt;
vanaf het NS-station te bereiken via de Friesestraat

Bijzonderheden:
inlichtingen over de bezichtiging van het Kasteel bij de Gemeente Coevorden, tel. 0524 - 598 598

VVV:
Haven 2
tel. 0524 - 525 150
www.vvvoevorden.nl

